

stille Noget. Jeg tror ogsaa, at dette i ældre Tid har været den almindelige Anskuelse. Jeg har i det Mindste fundet afstillelige Tilsendegivelser fra de nærmeste Aar efter 1790, i hvilke det blev betragtet som en selvfølgelig Sag. Det var, som sagt, denne Betragtning, som jeg gjorde hos mig selv ved 2den Behandling, og som før mig retfærdiggjorde min Afstemning for Lovforslagets § 4. Men jeg erkjender, at det maaske er en mindre billig Raade at stille sig paa, saaledes at forlange, at Alle skulle erkjende Ens subjektive Anskuelse paa et vist Gebet, og jeg vil tilføie, at det vistnok er saa nieget stærkere at forlange det paa det heromhandlede Gebet, som det jo er bitterligt, at Regjeringen i den senere Tid har fulgt en modsat Praxis. Under Hensyn hertil mener jeg derfor ogsaa, at de, der ere af den modsatte Mening, i alt Fald have saa Meget at støtte sig til i hvad der foreligger, at det vistnok ikke vil være rigtigt gennem Lovgivningen ved et Magtsprog at stille sin egen Mening op overfor deres som den absolut rette og som den, der skal respekteres. — Men, naar man nu saaledes i Betragtning af Spørgsmaalets Tvivlsomhed kommer til det Resultat, at man ikke vil falde ind med Lovbestemmelser, som skulle afgjøre ogsaa de bestaaende Forhold og Tilfælde efter den ene Partis Mening, men at man bør holde dem aabne til Afgjørelse ved Domstolene efter den hidtil gjældende Ret, saa er det en Betragtning, som forekommer mig ikke blot at maatte virke ind med Hensyn til Nr. 2 og 3 i § 4, men ogsaa at maatte virke ind paa et andet Punkt i dette Lovforslag, nemlig med Hensyn til Bestemmelsen under Nr. 1 i § 4. Det forekommer mig, at den Hovedbetragtning, der saa egentlig kommer til at ligge til Grund, er den, at man ikke vil paalægge Fæstebønder paa Steder, paa hvilke den ikke nu bitterligt hviler, idet man siger til Folk, at det Spørgsmaal, om Noget er Fæstebøndergods eller ei, skal afgjøres efter den positivt gjældende Ret. Og man vil ikke paalægge den uden videre, fordi man anerkjender, at det, at lægge Fæstebøndergods paa et Sted, hvorpaa en saadan Lovgivning ikke nu ligger, vil være et Indgreb i den Paagjældendes Eiendomsret, idet Paalæget

af Fæstebøndergods paa en Eiendom jo forringer dens Værdi. Jeg skal paa dette Punkt blot med Hensyn til Opfattelsen af Grundlovens § 82 bemærke, at jeg er ganske enig i, hvad der under 2den Behandling blev ytret af det ærede 1ste kongevalgte Medlem (Carlsen), at den nævnte Grundlovsbestemmelse ikke blot beskytter, hvad man kalder Eiendomsretten, i snevrere Forstand, men Formueretsfæren i det Hele. Man gjør altsaa et Indgreb i Folks Formueret ved at lægge Fæstebøndergods paa Steder, hvorpaa den ikke nu hviler, og det vil man ikke gjøre. Jeg synes, som sagt, at dette er den Opfattelse, som maa antages at have fundet sit Udtryk i Udvalgets Endringsforslag under Nr. 2 til § 4, og af de Grunde, som jeg har anført, vil jeg derfor stemme for det, skjøndt jeg stemte anderledes ved 2den Behandling. Men, naar man vil stemme for det, saa synes det mig, som allerede før antydet, at man ogsaa maa komme til at gjøre det Samme med Hensyn til Endringsforslaget under Nr. 13 til § 4. Det er ganske vist, at der ved dets Vedtagelse vil komme noget mindre vel Sammenhængende i Lovforslaget, men det ligger da jo i, at man saa ogsaa i Grunden mellem 2den og 3die Behandling har gjort en væsentlig Vending, har gjort en Principforandring, kan jeg godt kalde det, idet man netop er kommen tilbage fra det Standpunkt at ville sige: Vi fortolke her authentisk den gjældende Lovgivning, og det skal man finde sig i, selv om der hist og her kan være En og Anden, som mulig kan bevise, at han efter den gjældende Ret har en anden Retssikring. Det er dette Standpunkt, som jeg mener, at man nu er kommen tilbage fra og her ved 3die Behandling vil forlade (Ordføreren: § 1 lades uforandret). Ja, det er ganske vist, at § 1 lades uforandret, men den burde under disse Omstændigheder maaske egentlig ikke have været ladet uforandret. Jeg tror, at enten burde andet Stykke af § 1 gaa ud eller forandres, eller ogsaa bør et saadant Tillæg som det, der foreslaas under Nr. 13 til § 4, vedtages. Ellers fremkommer nemlig netop det Resultat, som jeg antager, at man ikke vil have, nemlig, at der ved den nye Lov kan blive paalagt en